

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการวิจัย : การผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ กรณีสืบศึกษากลุ่มทอผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง

ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย : นายประกาศิต แก้วรามุข

หน่วยงาน : คณะศิลปประยุกต์และสถาปัตยกรรมศาสตร์

แหล่งทุนอุดหนุน : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

โครงการวิจัยการผลิตผ้าขาวม้าลายพิมพ์ กรณีสืบศึกษากลุ่มทอผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผ้าขาวม้ารูปแบบใหม่ที่มีรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม และนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าสำเร็จรูปจากผ้าขาวม้า และเพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มทอผ้าขาวม้า โดยมีการดำเนินวิจัยโดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ เก็บตัวอย่างผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์เพื่อหากระบวนการที่เหมาะสมในการผลิตผ้าขาวม้าพิมพ์ลาย และประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้กระบวนการจากการวิเคราะห์

โดยที่มาของโครงการนี้เกิดจากปัจจุบันนี้ในจังหวัดอุบลราชธานี มีการรวมกลุ่มเพื่อผลิตผ้าขาวม้า เป็นสินค้า OTOP อยู่หลากหลายกลุ่มทั่วทั้งจังหวัด เกิดการแข่งขันทางด้านสินค้าและการตลาดระหว่างกลุ่มขึ้น เนื่องจากลวดลายผ้าขาวม้าของแต่ละกลุ่มนั้นมีลวดลายที่คล้ายกัน ไม่มีความแปลกใหม่หรือลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้หาแนวทางในการสร้างความแปลกใหม่ให้กับผ้าขาวม้า โดยสำหรับกลุ่มผลิตผ้าขาวม้า บ้านนากระแซง หมู่ 13 ตำบลนากระแซง อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกลุ่มผู้ผลิตผ้าขาวม้า เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2543 ซึ่งยังมีฐานกลุ่มลูกค้าน้อย ทางกลุ่มจึงได้มีแนวความคิดที่จะขยายฐานกลุ่มลูกค้า ดังนั้นทางกลุ่มผู้ผลิตจึงต้องการหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผ้าขาวม้าให้ดีขึ้น มีลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม และแตกต่างจากผ้าขาวม้าในรูปแบบเดิม

สำหรับกระบวนการเพื่อให้ผ้าขาวม้ามีความแปลกใหม่และน่าสนใจนั้น ผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการพิมพ์ผ้าด้วยแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) ซึ่งเป็นเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะพื้นฐานที่มีมาช้านาน โดยการดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ที่อยู่รอบตัวมาสร้างแม่พิมพ์ เพื่อลดต้นทุนในการผลิต และยังสามารถพิมพ์ได้จำนวนมากอีกด้วย

แต่ก่อนที่จะสร้างลวดลายโดยการพิมพ์ลงบนผ้าขาวม้านั้น ต้องมีการปรับปรุงผ้าขาวม้าก่อน โดยคงลักษณะเด่นของผ้าขาวม้าที่มีข้อดีอยู่แล้วไว้ ได้แก่ วัสดุ เนื้อผ้า และขนาดของผ้าขาวม้า ส่วนสิ่งที่ปรับปรุงบนผ้าขาวม้า คือสีสันทัน และลวดลาย ซึ่งปรับให้มีความเหมาะสมเพื่อการพิมพ์ลวดลายลงไป

โดยมีการปรับสีให้สอดคล้องไปกับเทรนด์แฟชั่นสากล เพื่อให้ผ้าขาวม้าเป็นที่น่าสนใจสำหรับคนรุ่นใหม่ที่ชอบแฟชั่น รวมถึงปรับสีของผ้าขาวม้าให้อ่อนลง เพื่อการพิมพ์ลวดลายที่ชัดเจนสวยงาม

สำหรับลวดลายของผ้าขาวม้านั้นมีสองลวดลาย คือลายดั้งเดิม หรือที่เรียกว่าลายตาไก่ ส่วนอีกลายเรียกว่า ลายสก็อต ได้มีการปรับขนาดของลวดลายของลายตาไก่ให้มีขนาดเล็กลงจากรูปแบบเดิม

ในกระบวนการพิมพ์ลายลงบนผ้าขาวม้านั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เทคนิคการพิมพ์ลายอยู่ทั้งหมด 3 เทคนิค คือ เทคนิคแม่พิมพ์แกะไม้ (Woodcut) เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) และเทคนิคแม่พิมพ์ตะแกรงไหม (Silk screen) ซึ่งจากการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) มาใช้เป็นกระบวนการพิมพ์ลาย

บนผ้าขาวม้า เนื่องจากเป็นเทคนิคที่ไม่ซับซ้อนสำหรับผู้ที่ไม่มีความทักษะทางการพิมพ์ภาพและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ทั่วไป โดยทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์จากสิ่งที่หาได้ในท้องถิ่น และจากการปฏิบัติงานของกลุ่มทอผ้าขาวม้าในกระบวนการพิมพ์ลายบนผ้าขาวม้าโดยเทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) นั้น สิ่งสำคัญในการพิมพ์ลายคือความประณีตในการลงสีในการพิมพ์ลาย ต้องมีความระมัดระวัง แต่เมื่อผู้พิมพ์ลายมีความชำนาญแล้วจะสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและสวยงาม

การแปรรูปผ้าขาวม้านั้นผู้วิจัยได้แปรรูปผ้าขาวม้าลายพิมพ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของกลุ่มทอผ้าขาวม้า คือการแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่น โดยได้หาข้อมูลและตัวอย่างเสื้อผ้าวัยรุ่น และวิเคราะห์ความเหมาะสมในการนำผ้าขาวม้าลายพิมพ์ไปแปรรูป ซึ่งผ้าขาวม้าลายพิมพ์สามารถนำไปแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่นได้ทั้งชายและหญิง

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ว่าการพิมพ์ผ้าขาวม้าด้วยเทคนิคแม่พิมพ์ฉลุ (Stencil) โดยใช้วัสดุที่สามารถหาได้ง่ายในชุมชนมาสร้างเป็นแม่พิมพ์นั้น สามารถพิมพ์ผ้าขาวม้าได้อย่างสวยงาม และกระบวนการพิมพ์ลายโดย

เทคนิคนี้ยังมีความเหมาะสมกับทักษะและเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิต สามารถดำเนินการผลิตต่อไปในอนาคตได้ รวมถึงผ้าขาวม้าลายพิมพ์ ยังสามารถแปรรูปเป็นเสื้อผ้าวัยรุ่นได้อีกด้วย

Abstract

Thesis Title : The production of the printing loincloth ; the case study from the loincloth-weaving group, Bann Na-Krasang, Tambon Na-Krasang, Amphoe Detch-Udom, Ubon Ratchathani

Researcher : Mr.Prakasit Kaeorakmook

Department : Faculty of Applied Arts and Architecture

Funding source : Ubon Ratchathani University

The research project of the production in the printing loincloth; the case study from the loincloth-weaving group at Bann Na-Krasang, Tambon Na-Krasang, Amphoe Detch-Udom, Ubon Ratchathani is the qualitative research that purposes to find the way how to develop the new forms of loincloth which differs from the original, to design the garment product from the loincloth, and to promote and develop the community economic that increases the income for the loincloth-weaving group. The project is carried out with the interview area, product sampling, analyzing to find the proper process in the production of the printing loincloth, and assessing the satisfaction of the sampling group from the analysis process.

The background of this project is from nowadays in Ubon Ratchathani, there are many different weaving groups to produce the loincloth presented as OTOP product across the province. Also, it found the competition of products, and marketing segment among the groups because each group has a similar pattern. There is no the novelty or the unique patterns in the particular group. Therefore, the researcher has to find the way how to create the novelty to the loincloth. For the weaving groups who produce the loincloth at Bann Na-Krasang, Moo 13, Tambon Na-Krasang, Amphoe Detch-Udom, Ubon Ratchathani had started establishing since Year 2000. At that time they still had a small customer base. The group had the idea to expand the customer base. As a result, the manufacturing group wanted to find the way to improve the quality of the loincloth, and create the characteristic pattern which differs from the traditional one.

For the process that makes the loincloth become new, and interesting, the researcher has chosen the printing process with the stencil mold which is the technique to create the basic of artworks for long traditional time by modifying the equipment around to

make the mold in order to decrease the production cost, and also print out with the large quantity.

Before creating the patterns by printing on the loincloth, there has been the improvement on the loincloth that must maintain the remarkable feature included materials, fabric, and size of loincloth, however, the colors and patterns have been improved properly for pattern printing. The adjustment of color is accordance with the trend of international fashion so that the loincloth will be interesting among the new generation people who are interested in the fashion. Moreover, the colors of loincloth are adjusted to be soft for the beautiful, and clear printing patterns.

There are two patterns of the loincloth. The first pattern is traditional, or called “Lai Ta Kong”. The other called “Lai Sa Kot”. The size of “Lai Ta Kong” pattern is adjusted to be smaller than the original one. For the process of printing the patterns on the loincloth, the researcher has analyzed totally three techniques; they are Woodcut, Stencil, and Silk screen. From the analysis, the researcher has chosen the stencil technique as the printing process on the loincloth because it is not complicated for unskilled people, and can use the materials that are available in general. The researcher has adapted the materials in the local, and from the weaving group. For the printing process on the loincloth with the stencil technique, it is important to paint neatly, and print the patterns carefully. However, when the printing workers are skilful, they can do quickly and beautifully.

For the transformation of loincloth, the researcher has transformed the printing loincloth as the products followed the needs of the weaving group, that is, the teenager clothes by searching for the information and the samples of teenager clothes, and do analyze the appropriateness to transform the printing loincloth. The printing loincloth can be transformed to be the clothes for both of men, and women.

This research is concluded that the printing of loincloth with the stencil technique by using the materials that are easily available in the community to create the mold can print out the loincloth beautifully, and the printing process with the particular technique is appropriate to the skills, and satisfied to the manufacturing group. The production can be continued in the future. Also, the printing loincloth can be transformed to be the teenager clothes.